

Aan de commissie
Werk en Inkomen, Onderwijs, Samenleven,
Schuldhulpverlening, Armoedebestrijding en NPRZ

Geachte commissieleden,

In de brief aan de commissie WIOSSAN van 23 oktober 2023 (23bb007021) heb ik toegezegd u in het eerste kwartaal van 2024 te informeren over de uitkomsten van het onderzoek inzake de Dagprogrammering, te weten de schouwen.

Eerder heb ik u toegezegd om *in de volgende basismonitor Onderwijs NPRZ in te gaan op de resultaten van de extra leertijd (19bb18035) en om de effectiviteit van de extra leertijdverlenging van 6 naar 10 uur nader te onderzoeken en daarover te rapporteren aan de commissie (21bb12652).*

Met deze brief informeer ik u over de uitkomsten van het onderzoek. Net als tijdens het eerste onderzoek naar de Dagprogrammering (23bb001537) heeft dit onderzoek plaatsgevonden in de vorm van een schouw, uitgevoerd door Sardes en DSP-groep. Het volledige rapport ontvangt u als bijlage. Daarnaast informeer ik u over mijn vervolgstappen naar aanleiding van deze schouwronde en over de vervolgschouw.

1. De schouw als onderzoeksvorm

Er doen op dit moment 41 scholen binnen NPRZ-gebied mee aan de Dagprogrammering. Elke school geeft, binnen de kaders, op haar eigen manier invulling aan de Dagprogrammering, kent een eigen context en heeft een divers scala aan interventies die worden ingezet en die van invloed kunnen zijn op de opbrengsten van de Dagprogrammering. Tegen die achtergrond is het niet mogelijk om de Dagprogrammering als een factor te isoleren van alle andere factoren. Daarom is er gekozen voor een opbrengstenonderzoek in de vorm van een schouw, waarbinnen uitdrukkelijk aandacht wordt besteed aan de context waarbinnen de Dagprogrammering wordt ingezet.

Net als in de eerste schouwronde is in deze ronde sprake geweest van een intensief onderzoek waarbij op negen scholen in het primair onderwijs (PO) en zes scholen in het voortgezet onderwijs (VO) gesprekken zijn gevoerd met diverse betrokkenen binnen de Dagprogrammering.

2. Opzet van het onderzoek

De schouw is uitgevoerd door Sardes en DSP-groep. Bij de selectie van de scholen is gestreefd naar een goede afspiegeling van de Dagprogrammeringsscholen. Tijdens de schouw zijn aan de hand van een schouwprotocol gesprekken gevoerd met: de schooldirectie, coördinator en ondersteuner Dagprogrammering, leraren, aanbieders en uitvoerders van de activiteiten (educatief partners), ouders en leerlingen zelf. Er zijn diverse Dagprogrammeringsactiviteiten bijgewoond en geobserveerd. Als voorbereiding op elke schouw zijn de relevante documenten, zoals documenten waarin de uitgangspunten en aanpak van de Dagprogrammering is omschreven, samengevat.

3. Bevindingen en conclusies

De uitvoer van de Dagprogrammering

Uit het schouwrapport blijkt dat de uitvoer van de Dagprogrammering steeds beter gaat. Scholen hebben beter inzicht in wat wel en niet werkt en maken op basis daarvan weloverwogen keuzes. Zo kiezen steeds meer scholen ervoor de Dagprogrammering (deels) te integreren in de schooldag en schoolvisie. Dat blijkt een belangrijke factor voor succes: Dagprogrammering als een integraal onderdeel van de schoolvisie.

Doelen en inhoudelijke invulling van de Dagprogrammering

De geschouwde scholen, leerlingen, ouders en educatieve partners zien, net als in de vorige schouwrunde, het belang in van werken aan de drie hoofddoelen van de Dagprogrammering:

1. Het versterken en vergroten van de cognitieve vaardigheden.
2. Verrijking en talentontwikkeling, waarbij er wordt gewerkt aan het verbreden van de blik op de wereld.
3. De sociale-emotionele ontwikkeling.

De geschouwde scholen geven ieder op hun eigen manier, passend bij de context van hun school(visie) en leerlingenpopulatie, invulling aan hun aanbod binnen de Dagprogrammering. De meeste scholen leggen opnieuw de focus op de verrijkingsdoelen. Tegelijkertijd wordt de Dagprogrammering ook ingezet in relatie tot het reguliere onderwijsaanbod. Zo kiezen sommige scholen ervoor om de aangeboden lesstof te herhalen in de Dagprogrammering of worden bepaalde vakken in de Dagprogrammeringsuren aangeboden, zodat er in de reguliere onderwijstijd meer tijd is voor de basisvaardigheden. Het valt in deze schouwrunde op dat ouders de combinatie van verschillende activiteiten sterk waarderen en zien als een meerwaarde voor de brede ontwikkeling van hun kinderen.

Resultaten

Alle betrokkenen zijn er zonder uitzondering van overtuigd dat de Dagprogrammering positief bijdraagt aan de drie hoofddoelen. Door in te zetten op de verrijkingsdoelen komen leerlingen in aanraking met activiteiten waar zij normaliter niet of lastiger toegang toe hebben. Deelname aan dergelijke activiteiten verbreedt niet alleen de horizon van leerlingen, maar zorgt er ook voor dat leerlingen nieuwe talenten ontdekken.

Scholen ervaren verder ook positieve resultaten op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Scholen en ouders geven onder andere aan dat leerlingen beter kunnen samenwerken, meer zelfvertrouwen hebben om nieuwe uitdagingen aan te gaan en flexibeler om kunnen gaan met verschillende (vak)leerkrachten en hiërarchie.

Ouders en leerkrachten ervaren dat de extra uren voor taal- en rekenen binnen en door de Dagprogrammering en aandacht voor de ontwikkeling van studietoelagen (het 'leren leren') eraan bijdragen dat leerlingen meer naar hun vermogen gaan presteren. Deze brede aandacht voor de cognitieve doelen zorgt ervoor dat scholen spreken van een betere leer- en werkhouding bij leerlingen.

Opnieuw moet benadrukt worden dat de bijdrage van de Dagprogrammering niet geïsoleerd kan worden van allerlei andere factoren die van invloed kunnen zijn op leerprestaties. De voortgang op de cognitieve doelen bij leerlingen is een positief gevolg van een volledige schoolvisie, waar de Dagprogrammering onderdeel van uit maakt. Scholen merken op dat de Dagprogrammering hen kansen biedt om binnen de reguliere lestijd meer uren te besteden aan de basisvaardigheden.

Kritische succesfactoren

De Dagprogrammering wordt door alle betrokkenen als een meerwaarde gezien, maar dat gaat niet vanzelf. Net als in de vorige schouwronde blijkt een aantal factoren in hoge mate bepalend te zijn voor het succes van de Dagprogrammering. Deze factoren kunnen niet los gezien worden van elkaar en kunnen ook een uitdaging vormen voor de scholen.

1. Uitgaan van eigen kracht: Dagprogrammering als integraal onderdeel van de schoolvisie

In de tweede schouwronde komt nog nadrukkelijker naar voren dat het integreren van de Dagprogrammering in de schoolvisie een belangrijke factor van succes is. In zulke gevallen wordt de Dagprogrammering gezien als een kans om de eigen schooldoelen te verwezenlijken en niet als een op zichzelf staand aanbod.

2. Strakke coördinatie en heldere organisatie

De aanwezigheid van een coördinator die zich kan richten op de praktische organisatie van de Dagprogrammering, maar ook op het maken van afgewogen en samenhangende keuzes voor de inhoud van het programma, is opnieuw van meerwaarde.

3. Dagprogrammering: volledig verplicht voor iedereen of deels facultatief?

Het facultatieve aanbod binnen de Dagprogrammering blijft een belangrijke afweging. Sommige basisscholen kiezen ervoor de schooldag op te rekken en de Dagprogrammering daarin volledig te verweven. Dit garandeert volledig bereik. Tegelijkertijd geven scholen aan dat het verplicht stellen van alle activiteiten ten koste kan gaan van de motivatie van leerlingen en facultatief aanbod het overvragen van individuele leerlingen voorkomt.

4. Voldoende en goede mensen voor de groep

De kwaliteit van de aanbieder van de Dagprogrammeringsactiviteit is bepalend voor het succes ervan. Competenties zoals passie voor de activiteit, sterke pedagogisch-didactische vaardigheden en affiniteit met de doelgroep zijn van cruciaal belang, zowel voor de groepsleerkracht als de educatieve partner. Het vinden van voldoende personeel blijft voor scholen en aanbieders een uitdaging.

5. Afstemming tussen educatieve partners en leraren

Ook in deze schouwronde onderschrijven scholen de noodzaak om vaker en structureler afstemming plaats te laten vinden tussen leraren en educatieve partners. Dit draagt bij aan een goede overdracht en kwaliteitsverbetering van de aangeboden activiteiten.

Aandachtspunten en nog in te zetten verbeteringen

Net als in de vorige schouwronde blijft de afstemming tussen educatieve partners en de groepsleerkrachten en de overbelasting van sommige leerlingen een punt van aandacht. Daarnaast komen in deze schouwronde de volgende aandachtspunten naar voren.

1. Reflectie op Dagprogrammering door de school

Reflectiemomenten op school met alle betrokkenen zijn belangrijk en kunnen vaker plaatsvinden om draagvlak en eensgezindheid te creëren over de uitvoering. Daardoor ontstaat ruimte voor een brede evaluatie van de Dagprogrammering: sluit het aanbod nog wel aan bij de (onderwijs)behoeften van leerlingen en worden de juiste leerlingen bereikt?

2. Uitwisseling tussen scholen

De uitwisseling tussen de diverse scholen die meedoen aan de Dagprogrammering kan behulpzaam zijn voor de doorontwikkeling van het aanbod. Scholen kunnen elkaar op weg helpen, met de kanttekening dat het succes op de ene school geen garantie biedt voor succes op een andere school.

3. Mogelijkheden voor coördinatie

De inzet van een coördinator die snel kan schakelen en een aanspreekpunt vormt voor directie, (vak)leerkrachten, educatief partners en ouders zorgt voor rust in de schooldag en het programma. Door te reflecteren op de Dagprogrammering en de uitwisseling met andere scholen op te zoeken kan iedere school invullen hoe die coördinatie wordt ingevuld.

Om te werken aan de bovengenoemde aandachtspunten blijven de verbeteringen uit de vorige schouwronde onverminderd van belang:

- Meer afstemming tussen educatief partners en de groepsleerkrachten/docenten.
- Meer communicatie met en betrokkenheid van ouders.
- Meer mogelijkheden voor maatwerk binnen de kaders.

Extra verbeterpunten die in deze ronde schouwen worden genoemd zijn:

- De aanwezigheid van een kernteam Dagprogrammering waarin strategisch, beleidsmatig en evaluatief wordt nagedacht over de Dagprogrammering.
- Meer leren van goede voorbeelden van andere scholen.

4. Vervolg

Op basis van de uitkomsten van deze schouwronde ben ik voornemens het volgende te doen.

Vervolgstappen tweede schouwronde

Dit schouwrapport geeft een breder beeld van de uitvoering van de Dagprogrammering. Het is mooi om samen te kunnen concluderen dat de Dagprogrammering van meerwaarde is voor de betrokken leerlingen. Uit het schouwrapport komen ook aandachtspunten naar voren. Samen met het programmabureau NPRZ, de schoolbesturen en de scholen en gemeente wordt een brede (data)bijeenkomst georganiseerd met als doel:

- Na te denken over oplossingen voor fundamentele vraagstukken rondom de Dagprogrammering. Hierbij moet onder andere gedacht worden aan de wenselijkheid van facultatief aanbod en het type aanbod binnen de Dagprogrammering.
- Een besluit te nemen over het verbeteren van de monitoring en evaluatie door scholen en educatieve partners.

- Na te denken over oplossingen voor diverse organisatorische uitdagingen in de Dagprogrammering.

Terugkoppeling verkennen mogelijkheden meer flexibiliteit en versterken van de kwaliteit van vakleerkrachten

Naar aanleiding van de vorige schouwronde heb ik aangegeven te verkennen wat er precies wordt verstaan onder flexibiliteit en welke mogelijkheden er zijn om meer flexibiliteit te bieden binnen de Dagprogrammering. In samenspraak met de scholen, schoolbesturen en het programmabureau NPRZ heb ik ervoor gekozen om in het Programma van Eisen van de Dagprogrammering het volgende op te nemen: scholen die door omstandigheden niet kunnen voldoen aan het Programma van Eisen, kunnen hiervan tijdelijk afwijken. Op voorwaarde dat de scholen een plan van aanpak indienen waaruit blijkt hoe zij toewerken naar het volledig voldoen aan de gestelde eisen.

Daarnaast is dit schooljaar geïnvesteerd in de kwaliteit van vakleerkrachten. Diverse educatieve partners hebben zich aangemeld voor een van de scholingstrajecten voor de scholing van vakleerkrachten. Deze scholing kan online plaatsvinden, door middel van fysieke coaching of via de opleiding Level Up. Aan het eind van dit schooljaar worden de scholingstrajecten geëvalueerd.

Vervolgschouwen

In 2024 wordt nog een schouwronde uitgevoerd waarin 9 basisscholen worden geschouwd. In deze schouwronde besteed ik verdere aandacht aan de relatie tussen schoolresultaten van leerlingen en de inhoudelijke invulling van de Dagprogrammering. Op deze manier ontstaat er nog meer inzicht in de ontwikkeling van de Dagprogrammering als onderdeel van de schoolvisie en de opbrengsten als gevolg daarvan.

Ik informeer u voor het zomerreces over:

- De uitkomsten van de derde schouwronde
- De uitkomsten van de brede (data)bijeenkomst
- De uitkomsten van de evaluatie scholing van vakleerkrachten

Ik vertrouw erop u voldoende te hebben geïnformeerd en verzoek u om de toezeggingen 19bb18035 en 21bb12652 als afgedaan te beschouwen.

Met vriendelijke groet,

Said Kasmi
Wethouder Onderwijs, Cultuur, Evenementen

Blad: 6/6
Datum: 25 maart 2024
Ons kenmerk: M2309-2651

Bijlage(n):
Schouwrapport Dagprogrammering tweede ronde 2023